

ლევან ძნელაძე*

**კონფისკაცია, როგორც ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულთან
ბრძოლის აუსილებელი სისხლისსაპართლებრივი მექანიზმი**

ნაშრომი ეხება თანამედროვეობის ერთ-ერთ პრობლემურ და აქტუალურ საკითხს. მიუხედავად იმისა, რომ უახლოესი ათწლეულების განმავლობაში არაერთი საერთაშორისო, თუ შინადასახელმწიფოებრივი ინსტრუმენტის¹ გამოყენებით მიმდინარეობს ორგანიზებული, მათ შორის ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა, ის სულ უფრო მასშტაბურ და გლობალურ ხასიათს იძენს. „საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ინფორმაციით, ნარკოტიკებით ვაჭრობიდან და უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციიდან მიღებული შემოსავალი, მსოფლიო ეკონომიკის ექვსიდან რვა პროცენტს უტოლდება.² ამდენად, ამ ფენომენის წინააღმდეგ ბრძოლა მუდმივად განახლებულ გააზრებას საჭიროებს.

ციფრული ტექნოლოგიების მზარდი გამოყენება, როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორში, დამნაშავეთა სამყაროსთვის ახალ მოტივაციად იქცა, რათა გაადვილდეს ისეთი დანაშაულების ჩადენა, რომელთაც საზოგადოებისათვის განუზომლად დიდი ეკონომიკური ზიანის მოტანა შეუძლიათ. ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წამყვანი მამოძრავებელი ფაქტორი მოკლე დროში მაქსიმალური მოგების მიღებაა. ამ კომპლექსური კრიმინალური მოვლენის წინააღმდეგ ეფექტური ბრძოლა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი ქონების მოძიებასა და კონფისკაციაზე გადის.³

სტატია დაფუძნებულია დოქტრინისა და სასამართლო პრაქტიკის ანალიზზე. კვლევაში განხილული იქნება ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისას დანაშაულებრივი ქონების დაბრუნებასთან დაკავშირებული ცალკეული ასპექტები და თანამედროვე გამონეგებები.

კვლევის მიზანია კვლევის საკითხთან დაკავშირებული ხარვეზების იდენტიფიცირება და მათი გადაჭრის უზრუნველსაყოფად გასატარებელ ღონისძიებათა განსაზღვრა.

საკვანძო სიტყვები: ორგანიზებული დანაშაული, ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაული, დანაშაულებრივი ქონება, დანაშაულებრივი ქონების დაბრუნება, დანაშაულებრივი ქონების კონფისკაცია.

1. შესავალი

ორგანიზებული დანაშაულის მსგავსი წინამორბედი დანაშაულებრივი ჯგუფები უკვე შუა საუკუნეებიდან არის ცნობილი. ნაციონალური სახელმწიფოების შექმნამ, კაპიტალიზმის განვითარებამ, ინდუსტრიალიზაციამ და ბოლოს, მეცნიერებისა და ტექნიკის თანამედროვე

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სისხლის სამართლის მიმართულების დოქტორანტი, ფინანსთა სამინისტროს საგამომიებო სამსახურის საგამომიებო დეპარტამენტის უფროსი.
¹ თუმანიშვილი გ., ჯიშკარიანი ბ., შრამი ე., ევროპული და საერთაშორისო სამართლის ზეგავლენა ქართულ სისხლის საპროცესო სამართალზე, თბ., 2019, 800-801.
² Shelley L., Transnational Organized Crime and Seized Assets: Moral Dilemmas Concerning the Disposition of the Fruits of Crime, 7 Maastricht J. Eur. & Comp. L., 2000, 35.
³ "Crime does not pay", – White paper on best practices in Asset Recovery, 1, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].

მიღწევებმა, უზარმაზარ სიკეთესთან ერთად, ასპარეზი გაუხსნა ახალი თაობის ორგანიზებულ დანაშაულთა აღმოცენებას. იგი, როგორც სოციალური ფენომენი, ხასიათდება კომპლექსური, კრიმინალური ბუნებით, აქვს ფართო შეხების ნერტილები კორუფციასა და სამეურნეო სფეროში ჩადენილ ეკონომიკურ დანაშაულებთან. მაქსიმალური მოგების მიღების მიზნით შეპყრობილი, იგი ჩაგრავს და ექსპლუატაციას უწევს არა მარტო ცალკე აღებულ რიგით მოქალაქეს, ლახავს მის კანონიერ ინტერესებს, არამედ სერიოზულ კონკურენციას უწევს თვით სახელმწიფო ხელისუფლებას, გლობალური გაგებით და უპირველესად სამართალდამცავ ორგანოებს, ცალკეულ კონკრეტულ შემთხვევებში.

მიუხედავად იმისა, რომ ამ გამონწვევის დასაძლევად, როგორც საერთაშორისო, ისე ადგილობრივ დონეზე, არაერთი რეგულაცია მოქმედებს, დანაშაული, ხშირ შემთხვევაში, ინიღბება იმგვარად, რომ მოქმედი საკანონმდებლო ინსტრუმენტები უმეტესად ვერ იძლევა ხელშესახებ პრაქტიკულ შედეგს, რაც ართულებს ასეთი დანაშაულების ჩადენის შედეგად დაგროვებული კრიმინალური აქტივის მოძიებას და ჩამორთმევას.

უსაფუძვლო იქნებოდა იმის მტკიცება, რომ ამ რთული სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემის მოგვარება მხოლოდ სამართლებრივი ზომებითა და სისხლისსამართლებრივი სასჯელებით არის შესაძლებელი. ამ ნაშრომის მიზანია, შეძლებისდაგვარად, შედარებით-სამართლებრივი მეთოდის გამოყენებით, შევისწავლოთ და გავაანალიზოთ ჩვენთვის ხელმისაწვდომი მასალა, რომელიც ეხება ამ პრობლემის წინააღმდეგ ბრძოლის პრაქტიკას და თეორიას მსოფლიო მასშტაბით.

გლობალიზაცია ხელს უწყობს, ე.ი. კარგ პირობებს უქმნის დანაშაულობათა დაჩქარებულ ტრანსნაციონალიზაციას. წინამდებარე კვლევა მიზნად ისახავს სწორედ ქონების კონფისკაციის მექანიზმისა და ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად დაგროვებული ქონების ჩამორთმევის საერთო სასამართლოების უახლესი პრაქტიკის განხილვას.

2. ორგანიზებული დანაშაულის ძირითადი დებულებანი

ეგრეთ ნოდებული ორგანიზებული დანაშაული, დღევანდელი გაგებით, ისტორიულად წარმოიქმნება იქ და მაშინ, როდესაც სახელმწიფო ხდება სუვერენული. დანაშაულებრივი ძალები ქმნიან კრიმინალურ სისტემას, სტრუქტურებს, რომლებიც სიმსივნური წარმონაქმნით, მის ორგანიზმში მეტასტაზებივით ვრცელდება და იკვებება სახელმწიფოსა და საზოგადოების ხარჯზე, ქმნის პარალელურ სტრუქტურებს, მოსყიდვისა და დაშინების მიზნით ასუსტებს და გარკვეულ ეტაპზე უკვე კონკურენციას უწევს მას.

ორგანიზებული დანაშაული მე-19 საუკუნიდან მოყოლებული სულ უფრო ძლიერდებოდა და საშიშ ფორმებს იღებდა.

„ორგანიზებული დანაშაული, რომელსაც (სულ ცოტა) ორი საუკუნის ისტორია გააჩნია, რამდენიმე ათწლეულია მეცნიერების კვლევის ობიექტს წარმოადგენს“.⁴

„ორგანიზებული დანაშაული არის ეკონომიკურად ორიენტირებულ დანაშაულთა მთლიანობის შემცველი ჯგუფური დანაშაულობის ყველაზე საშიში ნაირსახეობა, რომელსაც სჩადიან საიმედოდ კონსპირირებული ზედაფენის მქონე მყარი, ხანგრძლივი დანაშაულებრივი საქმიანობისათვის ჩამოყალიბებული ორგანიზებული ჯგუფები, რომლებიც ფართოდ იყე-

⁴ შალიკაშვილი მ., კრიმინოლოგია, თბ., 2011, 84.

ნებენ ძალადობას, მოსახლეობის დაშინებას, მოსყიდვას, რათა მიიღონ ზემოგება მაღალშემოსავლიანი არალეგალური ბიზნესის სფეროდან, აგრეთვე ლეგალური, მაგრამ არალეგალური საშუალებით განხორციელებადი ბიზნესის სფეროდანაც მისი მომდევნო ლეგალიზაციითა და ლეგალური ბიზნესისა და პოლიტიკის სფეროში შეღწევით“.⁵

„ორგანიზებული დანაშაულობა დანაშაულობის ერთ-ერთი რთული და საშიში სახეა, რომელიც, უპირველეს ყოვლისა, ხელყოფს საზოგადოების ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, სამართლებრივ და ზნეობრივ სფეროებს.“⁶

ორგანიზებული დანაშაული დღევანდელი მსოფლიოს ერთ-ერთი რთული და მტკივნეული პრობლემაა და იგი საზოგადოებისათვის თავისი დამანგრეველი ზემოქმედების ეფექტით „გლობალური საფრთხის დელიქტებს უნდა მივაკუთნოთ“.⁷

ორგანიზებული დანაშაულის ისტორია ალბათ სახელმწიფოს განვითარების ისტორიასთან კავშირში უნდა განვიხილოთ, რამეთუ „საზოგადოებასთან დაპირისპირების პროცესში კრიმინალურმა ფენომენმა ევოლუცია განიცადა და მან შეძლო მოეძებნა ყოფიერების ისეთი ფორმა, რომელიც მისთვის უვნებელია სახელმწიფოსა და საზოგადოების ანტიკრიმინალური ზემოქმედების მიმართ“⁸.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ „ორგანიზებული დანაშაული ერთი ან რამდენიმე ქვეყნის პრობლემა კი არაა მხოლოდ, არამედ მას ტრანსნაციონალური ხასიათი აქვს“.⁹ ტიპური მაგალითი, ამ მხრივ, „პოლიტიკური თავშესაფრის“ მაძიებელი უცხოელების არალეგალურად გადაადგილებაა. ამერიკის შეერთებული შტატების სენატი, 50-იანი წლებიდან მოყოლებული, რეგულარულად ქმნიდა სათანადო კომისიებს, რომელთაც უნდა გაეანალიზებინა ამ დანაშაულის ირგვლივ არსებული მოვლენები და დაესახა გზები მის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ამ კომისიათა დასკვნებს კომისიის ხელმძღვანელთა სახელის მიხედვით ერქვა „რიკოო“ Kefauer (1950-1951); Katzenbach (1966-1967); Byrne (1975-1976); Kaufman (1983-1986).

სწორედ Kefauer – ის კომისიის დასკვნაში გაიჟღერა პირველად სახელწოდებამ „ორგანიზებული დანაშაული“, რომელიც გასცდა ჩვეულებრივი განგსტერული დანაშაულის ფარგლებს. ეს ტერმინი შესაძლებლობისდაგვარად გამოხატავდა ამ ფრიად საშიში ფენომენის კრიმინალური მოვლენის არსს და დღემდე, სისხლისსამართლებრივად, ამაზე უფრო მისასადაგებელი შესატყვისის გამონახვა ვერ მოხერხდა.

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ევროპის კავშირის 2021-2025 წლების სტრატეგიაში მითითებულია: „ორგანიზებული დანაშაული, რომელიც, თავისი აქტივობების ჩრდილოვანი ბუნებიდან გამომდინარე, საზოგადოებისათვის შეუმჩნეველია, მნიშვნელოვან საფრთხეს უქმნის ევროპის მოქალაქეებს, ბიზნესს, სახელმწიფო ინსტიტუციებს, ასევე მთლიანობაში ევროპის ეკონომიკას“.¹⁰

⁵ გოდიაშვილი ი., კრიმინოლოგია, თბ., 1998, 179.

⁶ ნულაია ზ., კრიმინოლოგია (ზოგადი ნაწილი), თბ., 2003, 224.

⁷ უგრეხელიძე მ., ბრალი საფრთხის დელიქტებში, თბ., 1982, 60.

⁸ ავანესოვი გ.ა. (რედ.), კრიმინოლოგია, თბ., 2007, 570.

⁹ ნაჭყეია გ. (რედ.), ორგანიზებული დანაშაულის თანამედროვე გამოვლინებების კრიმინალიზაციისა და სამართალშეფარდების პრობლემები ქართულ სისხლის სამართალში, თბ., 2012, 22.

¹⁰ The EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0170&qid=1632306192409>, [03.08.2024].

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის ეროვნული სტრატეგიის მიხედვით, „ორგანიზებული დანაშაული, ტრანსნაციონალური ბუნებიდან გამომდინარე, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს არა მხოლოდ საქართველოსთვის, არამედ მთელი მსოფლიოსთვის. ორგანიზებული დანაშაული ხელყოფს საზოგადოების ფუნდამენტურ ღირებულებებს, აფერხებს ეკონომიკურ, საზოგადოებრივ, სოციალურ, კულტურულ და პოლიტიკურ განვითარებას, ეწინააღმდეგება კანონის უზენაესობის პრინციპებს და საფრთხეს უქმნის ეროვნულ და საერთაშორისო უსაფრთხოებას“.¹¹

ეროვნული სტრატეგია ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლას, მისი ტრანსნაციონალური ბუნებიდან გამომდინარე, ჩვენი ქვეყნის ერთ-ერთ უმთავრეს პრიორიტეტად განიხილავს. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, სამოქალაქო და სეპარატული ომების პერიოდში, ამ მოვლენამ საქართველოში, როგორც ნარკოტრანზიტისათვის ხელსაყრელ რეგიონში, განსაკუთრებით საშიში ფორმები მიიღო და ტრეფიკინგი, ადამიანებით ვაჭრობა ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა.¹²

3. ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის ზოგადი დახასიათება

ორგანიზებული დანაშაულის წარმოშობა და განვითარების სქემა, მის კრიმინალურ შინაარსს თუ არ მივიღებთ მხედველობაში, შეიძლება შევადაროთ ნებისმიერ სხვა მენარმეობით საქმიანობას, ყველა მისთვის დამახასიათებელი ძირითადი კანონზომიერებითა და ნიშნებით:

1. კაპიტალბრუნვის გაფართოებისა და ახალი ბაზრების დაპყრობის ტენდენცია;
2. საქმიანობის ის სფეროები, რომლებიც ორგანიზებულ დანაშაულთა მესვეურებს დიდ შემოსავალს უქადის, უმრავლეს შემთხვევაში არ ეტევა ერთი ეროვნული სახელმწიფოს საზღვრებში და სულ უფრო მეტად ღებულობს ტრანსნაციონალურ ხასიათს. ვაჭრობის ობიექტად შეიძლება გახდეს ყველაფერი, ადამიანების და ადამიანთა ორგანოებიდან მოყოლებული, ნუკლეარული, ატომური მასალების და მომწამვლელი შხამიანი ინდუსტრიული ნარჩენებით დამთავრებული.¹³

„თანამედროვე ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაული კარგად სარგებლობს გლობალიზაციით, თავისუფალი ვაჭრობით და იყენებს ახალ ტექნოლოგიებს სხვადასხვა ახალი ტიპის დანაშაულებისა და ნაღდი ფულის, მომსახურებების, ადამიანების გადასაადგილებლად. ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფები ცხოვრობენ მსოფლიოში საზღვრების გარეშე. მზარდია ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფების მხრიდან დანაშაულების, დანაშაულებრივი ბაზრებისა და ქსელების დივერსიფიკაცია.“¹⁴

თანამედროვე ტექნოლოგიებმა საოცარი ბიძგი მისცა დანაშაულებრივ ბიზნესსაც-გაადვილდა მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეებში მოთხოვნილებათა და შესაძლებლობათა (წინადადებათა) შესახებ ინფორმაციის მოპოვება. კიბერტექნოლოგიების გამოყენებამ თითქმის

¹¹ ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის 2021-2024 წწ. ეროვნული სტრატეგია, გვ. 2, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5256554?publication=0>> [03.08.2024].

¹² *Ciklauri-Lammich E.*, Menschenraub, ein blühendes Gewerbe in der Kaukasusregion, Monatshefte für Osteuropäisches Recht, Hrsg. Dr. Günter Tontsch, Hamburg 2000, 2-9.

¹³ *Ciklauri-Lammich E.*, The Problem of Crime between Late Migrants from ISC in Germany, Georgian Lawyers, Tiflis, 2001, 45-51.

¹⁴ *Zagaris B.*, U.S. International cooperation against Transnational organized crime, 44 Wayne L. Rev., 1998, 1402.

უსაზღვროდ გაზარდა ორგანიზებული დანაშაულობის ჩარჩოები და შესაძლებელი გახდა, მსოფლიო მასშტაბით, მათი შემოსავლების ასტრონომიული ზრდა. ასევე, ნარკო და კიბერ დანაშაულები, ფულის გათეთრება და სახელისუფლო სისტემების კორუმპირების გზით წარმოებული უზარმაზარი სამშენებლო პროექტები საზოგადოების და სახელმწიფოს ინტერესების ხელყოფის ხარჯზე.¹⁵

სწორედ ამ გლობალურ საფრთხეზე ამახვილებდა ყურადღებას 90-იანი წლების დასაწყისში ცნობილი იტალიელი მოსამართლე ფალკონე, თავის წიგნში „ორგანიზებული დანაშაული – როგორც მსოფლიო პრობლემა. იტალიური მაფია, როგორც მაგალითი მსოფლიო ორგანიზებული დანაშაულისათვის“ (Falcone, Organisierte Kriminalität ein Weltproblem. Die Italienische Mafia als; Vorbild für das international organisierte Verbrechen in Bundeskriminalamt), სადაც ავტორი თხოვნით მიმართავდა და აფრთხილებდა ფართო საზოგადოებრიობას, განსაკუთრებით სამართალდამცავ ორგანოებს, ყურადღება მიექციათ ამ საშიში დანაშაულისათვის და ერთობლივი ბრძოლა გამოეცხადებინათ მისთვის, როგორც საყოველთაოდ საშიში მოვლენისათვის. ფალკონეს ქადაგება წინასწარმეტყველური გამოდგა. ამ საშიშმა მოვლენამ დროთა განმავლობაში, ფართოდ მოიქიდა ფეხი ევროპის სხვა ქვეყნებშიც, როგორცაა შვეიცარია, გერმანია, საფრანგეთი, ნიდერლანდები და სხვა. ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლას იტალიაში შეენირა იუსტიციის ასეულობით მუშაკის სიცოცხლე. ამიტომაც იყო, რომ 1992 წლის სექტემბერში, ქ. ბრიუსელში, იტალიის შინაგან საქმეთა მინისტრმა და მისმა კოლეგებმა დახმარება სთხოვეს ევროპისა და და მსოფლიო სამართალდამცავ ორგანოებს ორგანიზებულ დანაშაულებთან ბრძოლაში.¹⁶

ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის ერთ-ერთი ძირითადი ნიშანი, მის მაღალ შემოსავლიანობაშია, რაც ყოველწლიურად კრიმინალურ სამყაროს სტაბილურად დამატებითი ეკონომიკური რესურსებით უზრუნველყოფს. ამ მოვლენის ამორფულობა და მისთვის კონკრეტული სისხლისსამართლებრივი კატეგორიის ჩარჩოებში ჩასმის სირთულე, რაც რა თქმა უნდა, არ არის საკმარისი საფუძველი იმისათვის, რომ ამ მოვლენას არ ვებრძოლოთ სისხლის სამართლის რეპრესიული საშუალებებით, პირიქით, საერთაშორისო ორგანიზაციების ყოველ ახალ დასკვნაში ხაზგასმულია ორგანიზებული დანაშაულის მზარდი საშიშროება, რაც სხვათა შორის იმაშიც გამოიხატება, რომ იგი წლითი-წლობით სულ უფრო მეტად იჭრება ლეგალური ბიზნესის სფეროში და იპყრობს მას.¹⁷

სწორედ ასე განიმარტება ორგანიზებული დანაშაულის შინაარსი.

გაეროს ნარკოტიკებისა და დანაშაულის ორგანიზაციის მიხედვით, ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაული არის დიდი ბიზნესი. 2009 წელს მისმა შემოსავალმა 870 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც გლობალური შიდა მთლიანი პროდუქტის 1.5 % უდრის.¹⁸

2017 წლის მონაცემებით, ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულიდან მიღებული შემოსავალი წლიურად 1.6 დან 2.2 ტრილიონ აშშ დოლარამდე მერყეობდა.¹⁹

¹⁵ Cikalauri-Lammich E., Kapitel 2 Abschnitt 2. Der Kampf gegen die Korruption in den europäischen Ländern in der Monographie: Die Korruption in Georgien: Kriminologische Analysen und Kommentare der gerichtlichen Praxis, Hrsg. TSU & Tsereteli Inst., Tiflis 2010, 50-76.

¹⁶ Pressnachricht Interior und Justiz Ministers Meeting, Brüssel, 18 September, 1992.

¹⁷ Internationales Organisierte Kriminalität (Hrsg. Prof. Dr. Ulrich Sieber. Carl Heymanns Verlag KG), Köln. Berlin. Bonn. München, 1996, 6-8.

¹⁸ UNODC about transnational organized crime <<https://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>> [03.08.2024].

ასევე, ცალკე შესწავლის საგანი უნდა გახდეს როგორც საერთაშორისო, ისე ადგილობრივი ინსტრუმენტების იმპლემენტაციის ხარისხი და პრაქტიკული სარგებლიანობა. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ორგანიზებული დანაშაული ერთგვარი კრიმინალური ინდუსტრიაა²⁰, ხოლო ორგანიზებულობა, როგორც მართვის ხერხი წარმოების ნებისმიერ სფეროში, ინტენსიფიკაციასა და ნაკლები დანახარჯებით მოგებათა მაქსიმალურ გაზრდას ემსახურება, რაც წარმოადგენს ამა თუ იმ მოვლენის პროგრესისა და ზრდის აუცილებელ პირობას. ყველა ერის წარსულში ოფიციალური ხელისუფლების პარალელურად არსებობდნენ ძალები, ჯგუფების სახით, რომელნიც ცდილობდნენ კრიმინალური გზებით დაუფლებოდნენ დიდი რაოდენობით ქონებას და მოეხდინათ გავლენა ოფიციალურ ხელისუფლებაზე.

„ორგანიზებული დანაშაული სარგებლობს სამართლებრივი ხარვეზებით, ასევე ცალკეულ შემთხვევებში სამართალდამცავ უწყებებს უჭირთ სწრაფი რეაგირება კრიმინალურ ბიზნესებზე, ვინაიდან დახვეწილი და განახლებადი მეთოდოლოგია, რასაც იყენებს კრიმინალური სამყარო, ართულებს მათი დანაშაულებრივი საქმიანობისა და შემოსავლების გამოვლენას, ასევე ისინი კარგად სარგებლობენ იმ უპირატესობით, რასაც დაკავშირებულია გლობალიზაციასა და თანამედროვე ინფორმაციულ ტექნოლოგიებთან.“²¹

ევროპის კავშირის მძიმე და ორგანიზებულ დანაშაულთა საფრთხეების შეფასების ანგარიშის მიხედვით (2021 EU COCTA), მძიმე და ორგანიზებული დანაშაულები ევროკავშირის უსაფრთხოებისათვის საკვანძო პრობლემას წარმოადგენს. ორგანიზებულ დანაშაულს გააჩნია ქსელური ხასიათი, სადაც კრიმინალებს შორის თანამშრომლობა არის მიმდინარე, სისტემური და ორიენტირებული მოგების მიღებაზე.²²

ევროკავშირის მასშტაბით, დანაშაულებრივი შემოსავალი ცხრა ძირითადი კრიმინალური ბაზრებიდან 2019 წელს 139 მილიარდ დოლარს აღწევდა²³, რაც ევროკავშირის მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებით 01 % უტოლდებოდა.²⁴

„ორგანიზებული დანაშაული ცალსახად ეროვნული პრობლემა იყო წარსულში, თუმცა დღეს ის არის გლობალიზაციის ერთ-ერთი ბნელი მხარე. ის გაცდა გეოგრაფიულ საზღვრებს, გახდა კონტინენტური, იყენებს რა ღია საზღვრების პოლიტიკას და თანამედროვე ტექნოლოგიებს. უკანონო შემოსავალი უტოლდება გლობალურ აქტივობებს.“²⁵

შეუძლებელია ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის სახეების ამომწურავად ჩამოთვლა, რამეთუ ის თავს იჩენს თითქმის ყველა სფეროში, სადაც მაღალ მოგებას შე-

¹⁹ Global Financial Integrity about Transnational Organized Crime <<https://gffintegrity.org/issue/transnational-crime>> [03.08.2024].

²⁰ "crime industry", Ciklauri-Lammich Eliko und Paoli Letizia, Bekämpfung des ungesetzlichen Umsatzes und Konsums von Drogen auf dem Gebiet der russischen Föderation, in Prawo i Politika, St. Petersburg 2002, 29-34. (Russisch)

²¹ White paper on transnational organized crime 2015, 7, <<https://edoc.coe.int/en/organised-crime/6837-white-paper-on-transnational-organised-crime.html>> [24.01.2023].

²² EU SOCTA 2021 – serious and organized crime assessment report, <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf> [03.08.2024].

²³ Mapping the Risk of Serious and Organized Crime Infiltrating Legitimate Businesses, <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ab3534a2-87a0-11eb-ac4c-01aa75ed71a1/language-en>> [24.01.2023].

²⁴ The EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025 <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0170&qid=1632306192409>> [03.08.2024].

²⁵ Ciopec F., Compatibility of Romanian Legislation with the UN Convention against Transnational Organized Crime, 39 Zbornik Radova 213 (2005) [24.01.2023].

საძლოა ჰქონდეს ადგილი, რის შემდეგაც ადგილი აქვს ასეთი შემოსავლის უკანონო ლეგალიზაციას (ფულის გათეთრებას).²⁶

„ტრანსნაციონალური და ორგანიზებული დანაშაულები განსაკუთრებულ საფრთხეს უქმნის საზოგადოებრივ წესრიგსა და უსაფრთხოებას, როგორც ეროვნულ, ისე გლობალურ დონეზე. სწორედ ამიტომ, საქართველოს პროკურატურისთვის ამ კატეგორიის დანაშაულებზე საერთაშორისო თანამშრომლობა ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა,“²⁷ ხაზგასმულია საქართველოს პროკურატურის 2022-2027 წწ. სტრატეგიაში.

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის ეროვნული სტრატეგია სამ მიმართულებაზე ამახვილებს ყურადღებას, – კანონიერი ქურდებისა და ქურდული სამყაროს, კიბერდანაშაულის და ნარკოდანაშაულის მიმართებით, რაც ნაწილობრივ გამომდინარეობს ევროპის მძიმე და ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის დღის წესრიგიდან.²⁸

დასახელებული კვლევები ცალსახად მიუთითებენ, რომ დამნაშავეთა სამყაროს ხელში წლიდან წლამდე სულ უფრო მეტი ეკონომიკური რესურსი ექცევა, რაც რა თქმა უნდა ორგანიზებული ტრანსნაციონალური დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლას ეფექტურობას უკარგავს.

აღნიშნული მიანიშნებს იმაზე, რომ როგორც ჩანს სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან, ტრადიციულად, ჯერ კიდევ მეტი ყურადღება ეთმობა დამნაშავეის გასამართლებას, ვიდრე ამ დანაშაულისაგან მიღებული შემოსავლისა და ქონების მოძიებას, დაბრუნებასა და კონფისკაციას.

4. დანაშაულებრივი საქმიანობიდან მიღებული ქონება (Crime proceeds)

ორგანიზებულ დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლის წარმატება ბევრადაა დამოკიდებული იმაზე, თუ რამდენად იქნება შესაძლებელი სამართალდამცავმა ორგანოებმა ეფექტური ბრძოლა აწარმოონ კანონმდებლობით განსაზღვრული ოპერატიულ-სამძებრო, საპროცესო და სხვა სამართლებრივ საშუალებათა საფუძველზე. ორგანიზებული დანაშაულებრივი საქმიანობის მთავარი მიზანია, მოგების მიღება და ამოღებული სიმდიდრის მაქსიმირება და ლეგალიზაცია. 2012 წლის მარტის შუა რიცხვებში ევროკომისიამ თხოვნით მიმართა ევროპარლამენტს, რომ მომხდარიყო კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია მძიმე ტრანსნაციონალურ დანაშაულებთან ბრძოლის საკითხში, რომ გაადვილებულიყო ორგანიზებული დანაშაულის კორუფციისა თუ სამეურნეო დანაშაულობათა გზით ქონების ამოღების საკითხები. რამეთუ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის ეს ფორმა დღეს დღეობით მიიჩნევა ყველაზე ეფექტურ ფორმად ამ დანაშაულობათა წინააღმდეგ საბრძოლველად.²⁹

²⁶ სსკ-ის 194-ე მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=262>> [08.08.2024].

²⁷ საქართველოს პროკურატურის 2022-2027 წწ. სტრატეგია, გვ. 38, <<https://pog.gov.ge/uploads/7f5da215-saqarTvelos-prokuraturis-2022-2027-wlebis-strategia.pdf>> [05.08.2024].

²⁸ EU SOCTA 2021 – Serious and organized crime assessment report, <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf> [03.08.2024].

²⁹ Vorschlag für eine RL des Europäischen Parlaments und des Rates über die Sicherstellung und Einziehung von Erträgen aus Straftaten in der Europäischen Union, COM(2012) 85 final v 12.3.2012, kurz: RL-Entwurf, abrufbar unter <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0085:FIN:DE:PDF>>[03.08.2024].

საკუთრების უფლება დემოკრატიული საზოგადოების ადამიანის უფლებათა ერთ-ერთ ფუნდამენტალურ უფლებას წარმოადგენს და დაცულია მაღალი კონსტიტუციური სტანდარტით, რაც გულისხმობს, რომ იგი აღიარებული და უზრუნველყოფილია.³⁰

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით, ქონება არის ყველა ნივთი და არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე, რომელთა ფლობაც, სარგებლობა და განკარგვა შეუძლიათ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს და რომელთა შექმნაც შეიძლება შეუზღუდავად, თუკი ეს აკრძალული არ არის კანონით ან არ ეწინააღმდეგება ზნეობრივ ნორმებს.³¹

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით, ქონების ჩამორთმევა ნიშნავს დანაშაულის საგნის ან/და იარაღის, დანაშაულის ჩასადენად გამიზნული ნივთის ან/და დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ქონების სახელმწიფოს სასარგებლოდ უსასყიდლოდ ჩამორთმევას.³²

აღნიშნული არ ეწინააღმდეგება კონსტიტუციით და კანონით დაცულ საკუთრების უფლების მაღალ სტანდარტს.

„არაერთმა სახელმწიფომ დანაშაულთან ბრძოლის ერთ-ერთ ეფექტურ ფორმად აირჩია პასუხისმგებლობის სახით ქონების ჩამორთმევის შემოღება. მართალია, სხვადასხვა ქვეყანაში განსხვავებულია მისი გავრცელების ფარგლები, გამოყენების მასშტაბი, არაერთგვაროვანია მიდგომა ამ ინსტიტუტის სისხლის, ადმინისტრაციული, საბაჟო თუ სამოქალაქო ნორმებით რეგულირებასთან დაკავშირებით. თუმცა უდავოა, რომ პასუხისმგებლობის ეს ზომა, დემოკრატიული ქვეყნების კონსტიტუციებით დასაშვებ, დემოკრატიული პრინციპების შესაბამის შესაბამის ინსტიტუტად არის მიჩნეული.“³³

საქართველოს კონსტიტუციით დაცულია „მხოლოდ კანონიერი გზით მოპოვებული საკუთრება.“³⁴

„საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განავითარა თავისი საკუთარი განსაკუთრებული მიდგომა, საკმაოდ მდიდარი და საინტერესო პრაქტიკა საკუთრების უფლებასთან, მის განმარტებასთან დაკავშირებით. საკუთრების შექმნის გარანტია იცავს საკუთრების მართლზომიერად შექმნის შესაძლებლობას.“³⁵

სისხლის სამართლის კოდექსი იძლევა შესაძლებლობას ბრალდებულს, მსჯავრდებულს ჩამოერთვას ნებისმიერი სახის, მათ შორის ექვივალენტური ქონება ყველა განზრახი დანაშაულისათვის, იმ შემთხვევაში, თუ დადასტურდება, რომ ეს ქონება დანაშაულებრივი გზითაა მოპოვებული. ორგანიზებული, მათ შორის ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის გამოძიებისას მთელი აქცენტი სწორედ დანაშაულის შედეგად დაგროვებული ქონების მოძიებასა და დაბრუნებაზე უნდა გაკეთდეს.

³⁰ საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>> [03.08.2024].

³¹ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 147-ე მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=131>> [03.08.2024].

³² საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 52-ე მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=262>> [03.08.2024].

³³ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 02 ივლისის № 1/2/384 გადაწყვეტილება, II-2, <<https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=291>> [03.08.2024].

³⁴ დემეტრაშვილი ა., საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი (თავი მეორე), თბ., 2013, 203.

³⁵ ლოლაძე ბ., ფირცხალაშვილი ა., ძირითადი უფლებები – კომენტარი, თბ., 2023, 497.

5. დანაშაულებრივი ქონების დაბრუნება (Asset Recovery)

საქართველოს პროკურატურის 2022-2027 წლების სტრატეგიაში ვკითხულობთ, რომ „სერიოზული და ორგანიზებული დანაშაულის უმეტესობის მთავარი მოტივატორი ფინანსური სარგებლის მიღებაა.“³⁶

პროკურატურის სტრატეგიით, დანაშაულებრივი ქონების მოძიებისა და ჩამორთმევის მიმართულებით საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერება ერთ-ერთი პრიორიტეტია (CARIN, EU ARO PLATFORM).³⁷

კარინის ქსელი (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network) 2004 წლის 22-23 სექტემბერს ჰააგაში ავსტრიის, ბელგიის, გერმანიის, ირლანდიის, ნიდერლანდებისა და დიდი ბრიტანეთის ინიციატივით შეიქმნა. ის წარმოადგენს პროფესიონალებისა და ექსპერტების გლობალურ ქსელს, რომლის მიზანია დანაშაულებრივი ქონებისა და დანაშაულთან კავშირში მყოფ სხვა აქტივებთან მიმართებით, მათი ტრანსნაციონალური იდენტიფიკაციის, დაყადაღებისა და კონფისკაციის მეთოდებისა და ტექნიკებზე არსებული ცოდნის გაძლიერება.³⁸

კარინი არის არაფორმალური ქსელი, რაც მოიცავს თანამშრომლობას დანაშაულებრივი ქონების წინააღმდეგ ბრძოლის ყველა ასპექტში. მისი მიზანია ურთიერთთანამშრომლობით გაიზარდოს წევრი ქვეყნების ეფექტურობა და კრიმინალურ სამყაროს ჩამოერთვას დანაშაულებრივი ქონება.³⁹

არო (Informal platform of Asset Recovery Offices of the EU) არის არაფორმალური პლატფორმა ევროპის მასშტაბით. 2009 წლიდან, პერიოდული შეხვედრებისას, გროვდება ინფორმაცია კრიმინალურ აქტივებთან დაკავშირებით ევრორეგულაციების იმპლემენტაციაზე, ასევე წევრი ქვეყნების შესაბამისი აროების, ან იმ უწყებების საქმიანობაზე, რომლებიც დროებით ითავსებენ აროს ფუნქციას.⁴⁰

განხილვას იმსახურებს რამდენიმე ქვეყანა, მათ შორის კარინის დამფუძნებელ სახელმწიფოები, სადაც ათწლეულებია დაგროვდა დანაშაულებრივი ქონების კონფისკაციასთან დაკავშირებით ათწლეულების გამოცდილება.

ირლანდია იყო ერთ-ერთი პირველი ქვეყანა, სადაც დანაშაულებრივი აქტივების ბიურო 1996 წელს შეიქმნა ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ საბრძოლველად (აღნიშნული განაპირობა ორგანიზებული დანაშაულის გააქტიურებამ და ნარკოდანაშაულებთან დაკავშირებულმა მკვლევლობებმა). მის საკვანძო ფუნქციად დანაშაულებრივი აქტივის მოძიება, დაყადაღება და კონფისკაცია განისაზღვრა. ბელგიაში საზოგადოებრივ პროკურატურასთან 2003 წელს შეიქმნა დაყადაღებისა და კონფისკაციის ცენტრალური სამსახური. მას დაევალა კრიმი-

³⁶ საქართველოს პროკურატურის 2022-2027 წწ. სტრატეგია, გვ. 37, <<https://pog.gov.ge/uploads/7f5da215-saqarTvelos-prokuraturis-2022-2027-wlebis-strategia.pdf>> [03.08.2024].

³⁷ იქვე.

³⁸ White paper on best practices in asset recovery, 11, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].

³⁹ Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (Carin Manual), 5, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].

⁴⁰ White Paper on Best Practices in Asset Recovery, 12-13, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].

ნალური აქტივის წინააღმდეგ ბრძოლის სრული კოორდინაცია და მათ შორის დანაშაულებრივი აქტივის რეალიზაცია. ბულგარეთში 2005 წელს შეიქმნა დამოუკიდებელი კომისია დანაშაულებრივი საქმიანობის შედეგად შექმნილი ქონების გამოსავლენად. დიდ ბრიტანეთში 2002 წელს მიღებული იქნა დანაშაულებრივი ქონების აქტი, რომლის საფუძველზეც ჩამოყალიბდა ფინანსური გამოძიების აკრედიტირებული სისტემა. გერმანიაში (BKA)-ის მძიმე და ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის დეპარტამენტი მე-20 საუკუნის 70-იანი წლებიდან ახორციელებს ანალიტიკურ მხარდაჭერას ეკონომიკური დანაშაულის წინააღმდეგ. 1994 წლიდან სამსახური კიდევ უფრო გაფართოვდა და დაემატა ფულის გათეთრების მიმართულება⁴¹.

მიუხედავად არაერთი მოქმედი საერთაშორისო რეგულაციისა⁴², 2024 წლის 24 აპრილს ევროპის კომისიის წარდგინებით, მიღებული იქნა განახლებული დირექტივა დანაშაულებრივი ქონების დაბრუნებასა და კონფისკაციაზე⁴³.

დირექტივის მიხედვით (2), კრიმინალური ორგანიზაციების, რომლებიც ტრანსნაციონალურად მოქმედებენ, მათ შორის მაღალი რისკის მქონე კრიმინალური ქსელების ძირითადი მოტივი ფინანსური სარგებელია. იმ სერიოზული საფრთხის შესამცირებლად, რასაც ქმნის ორგანიზებული დანაშაული, კომპეტენტურმა უწყებებმა მეტი ინსტიტუციური ძალისხმევა და ყურადღება უნდა დაუთმონ დანაშაულებრივი ქონებისა და დანაშაულებრივი საქმიანობისათვის აუცილებელი საგნების ეფექტურ მოძიებას, იდენტიფიკაციას, დაყადაღებას, კონფისკაციას და მართვას.

დანაშაულებრივი აქტივის დაბრუნების ეფექტური სისტემა გულისხმობს, ასეთი დანაშაულებრივი აქტივის და დანაშაულის საგნების სწრაფ მოძიებასა და იდენტიფიკაციას, სადაც არსებობს ეჭვი, რომ აქტივი არის დანაშაულებრივი წარმომავლობის. ასეთი საგნები, შემოსავალი და ქონება უნდა დაყადაღდეს, რათა თავიდან ავიცილოთ მისი გადამალვა, რის შედეგადაც სისხლის სამართლის პროცედურის ფარგლებში უნდა განხორციელდეს მისი კონფისკაცია.

დანაშაულებრივი აქტივის დაბრუნების ეფექტური სისტემა, ასევე მოიცავს ასეთი დაყადაღებული ქონების ეფექტურ მართვას (Asset management), რათა მისი ღირებულება მაქსიმალურად იქნეს შენარჩუნებული სახელწიფოსა თუ სხვა კერძო დაზარალებულების ზიანის ანაზღაურებისას⁴⁴.

საქართველოში ამ ეტაპზე კრიმინალური აქტივის დაბრუნებასა და მართვაზე პასუხისმგებელი უწყება ცენტრალიზებული სახით არ არსებობს. Asset Recovery-ის ფუნქციას ფუნქციურად ითავსებს საქართველოს პროკურატურა⁴⁵, რაც შეეხება დაყადაღებული დანაშაულებრივი ქონების მართვას (Asset Management), აღნიშნული ხორცილდება შესაბამისი საგა-

⁴¹ White paper on best practices in asset recovery, 61-62, 85, 87, 91, 95, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].

⁴² Orlovska N., Stepanova J., confiscation of proceeds and Property related to crimes: International standarts and the ECHR practice, 10 Juridical Trib. 499-502 (2020) [24.01.2023].

⁴³ Directive (EU) 2024/1260 of the European parliament and of the council on asset recovery and confiscation, <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj>> [05.08.2024].

⁴⁴ Directive (EU) 2024/1260 of the European parliament and of the council on asset recovery and confiscation (5).

⁴⁵ საქართველოს ორგანული კანონი პროკურატურის შესახებ, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4382740?publication=10>> [05.08.2024].

მოძიებო დანაყოფების მხრიდან, სადაც მიმდინარე სისხლისსამართლის საქმეებზე სასამართლოს მხრიდან გამოყენებულია ყადაღის ღონისძიება. ამასთან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის სისტემაში, ამ სამსახურში მიმდინარე საგამოძიებო მიზნებიდან გამომდინარე, საპილოტე რეჟიმში 2023 წლიდან შეიქმნა დაყადაღებული აქტივების მართვის სამმართველო.⁴⁶

ევროკავშირისა და ევროსაბჭოს 2024 წლის 24 აპრილის დირექტივა ავალდებულებს ნევრ სახელმწიფოებს მოახდინონ შიდა საკანონმდებლო ბაზის ჰარმონიზაცია 2026 წლის 23 ნოემბრამდე.

6. დანაშაულებრივი საქმიანობიდან მიღებული ქონების კონფისკაცია

მე-20 საუკუნის 80-იანი წლებიდან დანაშაულებრივი ქონების კონფისკაციასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა გადაიქცა ყველა სახის დანაშაულთან ბრძოლის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად.⁴⁷

საქართველოში კონფისკაცია შეიძლება ითქვას, რომ უძველესი პერიოდიდან გამოიყენებოდა. კონფისკაცია ასევე აქტუალური იყო საბჭოთა სინამდვილეშიც ძირითადად დამატებითი სასჯელის სახედ⁴⁸.

ქონების კონფისკაცია საქართველოში გამოიყენებოდა ფართოდ, როგორც ზოგადად სხვადასხვა დანაშაულებზე, ისე კონკრეტულად ისეთი შინაარსის დანაშაულებზე, რომლებიც ქონების უკანონო მითვისებას გულისხმობს.

ქონების კონფისკაცია გამოიყენებოდა მკვლელობის დროს, – ივ. ჯავახიშვილს მოჰყავს მაგალითი ბასილ ზარზმელის ცხოვრებიდან, რომელიც ქონების დროებით ჩამორთმევას ეხება.⁴⁹

ივ. ჯავახიშვილის მიხედვით, კონფისკაცია მოიხსენიება ტერმინით „მამულის დაჭირვა“.⁵⁰

ალ. ვაჩიშვილის მიხედვით, ქონების კონფისკაციის აღსანიშნავად ვახტანგის სამართალი იყენებს ტერმინ „მოსარბეველს“ (ვახტანგის სამართლის წიგნის 177-ე მუხლი)⁵¹ და „გალარიბებას“ (რაც იდენტურია „პროსკრიპციის“) (ვახტანგის სამართლის წიგნის 220-ე მუხლი).⁵²

სხვადასხვა ტიპის მკვლევლობებზე (ასევე, დეზერტირობაზე მუხლი მე-19) სანქციის სახით ქონების კონფისკაციას ითვალისწინებს გიორგი ბრწყინვალის ძეგლისდებაც, რომელიც იყენებს ტერმინებს „მამულის წაღება“ (მუხლები 1-ლი, 43-ე), „მამულის სასეფოდ დაღება“ (მუხლები მე-3, მე-5, მე-9, მე-11, მე-17, მე-19), „მამულის სასეფოდ დაჭერა“ (მუხლი მე-6, მე-13).⁵³

ძეგლისდება იცნობს მამულის ჩამორთმევას დროებით და სამუდამოდ (1-ლი და მე-3 მუხლები).

⁴⁶ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2023 წლის 26 იანვრის #19 ბრძანება; <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/87634?publication=17>> [05.08.2024].

⁴⁷ *Borgers M.J., Moors J.A., Targeting the proceeds of crime: Bottlenecks in International Cooperation*, 15 Eur. J. Crime Crim. L. & Crim. Just., 2007, 1.

⁴⁸ *თუმანიშვილი გ., ჯიშკარიანი ბ., შრამი ე. (რედ.)*, ევროპული და საერთაშორისო სამართლის ზეგავლენა ქართულ სისხლის საპროცესო სამართალზე, თბ., 2019, 801.

⁴⁹ *ჯავახიშვილი ივ.*, თხზულებანი 12 ტომად, ტომი 7, თბ., 1984, 225.

⁵⁰ იქვე, 230-231.

⁵¹ *ვაჩიშვილი ალ.*, ნარკვევები ქართული სამართლის ისტორიიდან, ტ. I, თბ., 1946, 119.

⁵² იქვე.

⁵³ *დავითაშვილი გ.*, გიორგი ბრწყინვალის ძეგლის დაღება (კომენტარები), თბ., 2018, 69-70.

დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული მატერიალური სარგებლის ჩამორთმევაც ერთ-ერთი ფართოდ გამოყენებული სანქციაა ძველ ქართულ სამართალში. ამის ნათელი მაგალითია ქურდობა (ძველ ქართულში დამკვიდრებული ტერმინით, „პარვა“).

ქურდობა – ისჯებოდა „ნაპარევის“ ჩამორთმევით და რამდენიმემაგი (სამმაგი, ხუთმაგი, შვიდმაგი) გადასახადით.

მაგალითად, შეწირულობის წიგნი შალვა ქვენიფნეველ ერისთვისა ლარგვისისადმი (1470 წ.) – „თუ ვინ იპაროს, შუიდ ნანილად ეზღვიოს.“⁵⁴

საქართველოს საბჭოთა სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით (მუხლი 34), ქონების კონფისკაციით, მსჯავრდებულის პირადი საკუთრების მთელი ქონება ან მისი ნაწილი იძულებით უსასყიდლოდ გადაეცემოდა სახელმწიფოს.⁵⁵

კონფისკაცია (ქონების ჩამორთმევა) თანამედროვე ქართულ სისხლის სამართალში 2000 წლიდან იღებს სათავეს.⁵⁶ თავიდან იგი შეზღუდული სახით მოქმედებდა. „2005 წლის 28 დეკემბრამდე, ვიდრე განხორციელდებოდა სსკ-ში ცვლილებები, დანაშაულის საგნის ან საშუალების ჩამორთმევა არ იყო სასჯელის სახე და გამოიყენებოდა მხოლოდ ორი დანაშაულის მიმართ. ეს დანაშაულებია: სსკ-ის 214-ე მუხლი (საბაჟო წესების დარღვევა) და სსკ-ის 344-ე მუხლი (საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის უკანონოდ გადაკვეთა).“⁵⁷

„2005 წლის 28 დეკემბრის კანონით შეიცვალა სსკ-ის 52-ე მუხლის („ქონების ჩამორთმევა“) შინაარსი და იგი გახდა უფრო ფართო. დღეისთვის იგი შეესაბამება არაერთი საერთაშორისო ხელშეკრულების მოთხოვნას დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ან მისი ღირებულების ექვივალენტური ქონების კონფისკაციასთან დაკავშირებით.“⁵⁸

„სსკ-ის 52-ე მუხლში უკანასკნელი ცვლილება განხორციელდა 2010 წლის 24 სექტემბერს, რომელიც ტერმინოლოგიური ხასიათის იყო და შესაბამისობაში მოვიდა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობასთან, კერძოდ, კანონმდებელმა ამოიღო ტერმინი „ექვივალენტი“, ⁵⁹ რის შემდეგაც მუხლს ცვლილება არ განუცდია.“⁶⁰

ორგანიზებულ ტრანსნაციონალურ დანაშაულთან მიმართებით საერთო სასამართლოების მხრიდან სსკ-ის 52-ე მუხლის გამოყენების შესამოწმებლად გაანალიზებული იქნა საერთო სასამართლოების პრაქტიკა,⁶¹ საიდანაც დეტალურად იქნება განხილული ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულებთან დაკავშირებული საქმეები.

⁵⁴ დოლიძე ის. (შემდგ.), ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. 2, თბ., 1965, 142.

⁵⁵ საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსი, თბ., 1977, 28.

⁵⁶ სსკ- 52 მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1720?publication=0>> [06.08.2024].

⁵⁷ თუმანიშვილი გ., ჯიშკარიანი ბ., შრამი ე., ევროპული და საერთაშორისო სამართლის ზეგავლენა ქართულ სისხლის საპროცესო სამართალზე, თბ., 2019, 802.

⁵⁸ ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა (მერვე გამოცემა), თბ., 2010, 293.

⁵⁹ თუმანიშვილი გ., ჯიშკარიანი ბ., შრამი ე., ევროპული და საერთაშორისო სამართლის ზეგავლენა ქართულ სისხლის საპროცესო სამართალზე, თბ., 2019, 802.

⁶⁰ სსკ-ის 52-ე მუხლი, <<https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=262>> [06.08.2024].

⁶¹ სსკ-ის 194-ე (უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია) მუხლთან დაკავშირებული 2021-2023 წწ. განაჩენები, – ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 08 სექტემბრის №1-1024/21 განაჩენი, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 01 ნოემბრის №1-181/21 განაჩენი, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 19 აპრილის №1-453 /22 განაჩენი, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 30 მაისის №1-711/23 განაჩენი, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 აპრილის №1/328-23 განაჩენი, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ივლისის №1/659-23 განაჩენი, ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2023 წლის 26 აპრილის №1/632-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 29 ოქტომბრის №1/3934-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 10 ნოემბრის №1/1044-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მარტის №1/3944-20 განაჩენი,

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის განაჩენით ნ.კ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 17900 ევროს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁶²

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მაისის განაჩენით ფ.ო.კ და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 134 208 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა, თუმცა სასამართლოს მხრიდან განხორციელდა დანაშაულებრივი გზით ქ. თბილისში 10 200 აშშ დოლარად შეძენილი 49.19 კვ. საცხოვრებელი ბინის საპროცესო კონფისკაცია.⁶³

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 27 ივლისის განაჩენით ფ.ო.კ და სხვები გასამართლებული იქნენ 619 839 ლარისა 669 აშშ დოლარის დაუსაბუთებელი შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვათ უკანონო შემოსავლის შესანიღბად 168 000 აშშ დოლარად შეძენილი ძვირადღირებული შვიდი ავტომობილი.⁶⁴

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 ოქტომბრის განაჩენით გ.მ და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 700 300 ევროს და 40 802 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვათ დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ღირებულების უძრავ-მოძრავი ქონება.⁶⁵

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 08 ივნისის №1/4152-20 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის №1/996-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მაისის №1/4697-20 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 14 აპრილის №1/4744-20 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აგვისტოს №1/3611-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 26 აპრილის №1/4535-20 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 ოქტომბრის №1/4280-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 01 ოქტომბრის №1/4171-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 27 ივლისის №1/3434-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 02 მაისის №1/4804-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 31 მაისის №1/1434-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივნისის №1/1233-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 26 აპრილის №1/696-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 21 ივნისის №1/5434-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 12 აპრილის №1/2181-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 13 აპრილის №1/1708-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივლისის №1/1832-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 16 მარტის №1/4855-19 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 08 სექტემბრის №1/3065-20 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 14 თებერვლის №1/3270-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 11 ივლისის №1/3631-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 23 მაისის №1/2638-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 04 მაისის №1/292-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 25 მარტის №1/3845-21 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 დეკემბრის №1/2716-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 სექტემბრის №1/2860-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 07 ივლისის №1/2951-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 09 ნოემბრის №1/1578-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 12 ივნისის №1/1579-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 26 ივნისის №1/3114-23 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 დეკემბრის №1/529-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის №1/2476-22 განაჩენი, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2023 წლის 16 მარტის №1ბ/2124-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 13 თებერვლის №1/3423-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 14 სექტემბრის №1/3555-22 განაჩენი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ოქტომბრის №1/3091-22 განაჩენი.

⁶² თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის №1/996-21 განაჩენი.

⁶³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მაისის №1/4697-20 განაჩენი.

⁶⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 27 ივლისის №1/3434-21 განაჩენი.

⁶⁵ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 ოქტომბრის №1/4280-21 განაჩენი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 29 ოქტომბრის განაჩენით თ.ნ და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 48900 ევროს უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად თ. ნ-ს ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი ავტომობილი.⁶⁶

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 14 თებერვლის განაჩენით მ.კ და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 73 995 ევროს და 13 100 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁶⁷

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 16 მარტის განაჩენით ნ.გ გასამართლებული იქნა ქურდობისა და 41 212 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა, თუმცა სასამართლოს მხრიდან განხორციელდა საბანკო ანგარიშებზე არსებული 2118, 72 ლარისა და 277.90 აშშ დოლარის საპროცესო კონფისკაცია.⁶⁸

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 25 მარტის განაჩენით ფ.ნ და სხვები გასამართლებული იქნენ ცრუ მენარმეობისა და 1 268 036.6 ლარის, 15 385 489.6 აშშ დოლარის, 20 786 875 ევროს, 3 030 შვეიცარული ფრანკის და 57 645 გირვანქა სტერლინგის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ფ.ნ-ს ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ძვირადღირებული უძრავ-მოძრავი ქონება.⁶⁹

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 12 აპრილის განაჩენით ჯ.ჰ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 119 941.54 ლარის, 467 341,31 ევროს და 1528 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჯ.ჰ-ს ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ძვირადღირებული ავტომობილი.⁷⁰

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 04 მაისის განაჩენით მ.ს და რ.ო გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 29 767.49 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად მ.ს-ს ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული 7 700 ლარი.⁷¹

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 23 მაისის განაჩენით ჯ.ა გასამართლებული იქნა 5 201.2 ლარის, 63 065 825.49 ევროს და 88 132 376.82 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ფულადი თანხა, – 37 685.52 ლარის, 153 467.48 ევროს და 7 831 116.04 აშშ დოლარის ოდენობით.⁷²

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 31 მაისის განაჩენით ნ.ა და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 256 174 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა. ამოღებული თანხა 60 000 აშშ დოლარი და 29 450 ევრო დაუბრუნდა დაზარალებულებს.⁷³

⁶⁶ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 29 ოქტომბრის №1/3934-21 განაჩენი.

⁶⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 14 თებერვლის №1/3270-21 განაჩენი.

⁶⁸ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 16 მარტის №1/4855-19 განაჩენი.

⁶⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 25 მარტის №1/3845-21 განაჩენი.

⁷⁰ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 12 აპრილის №1/2181-21 განაჩენი.

⁷¹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 04 მაისის №1/292-22 განაჩენი.

⁷² თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 23 მაისის №1/2638-22 განაჩენი.

⁷³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 31 მაისის №1/1434-22 განაჩენი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივლისის განაჩენით მ.გ გასამართლებული 1 358 222, 36 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად მ.გ-ს ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ძვირადღირებული ავტომობილი.⁷⁴

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 08 სექტემბრის განაჩენით ვ.ლ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 206 782.2 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ღირებულების უძრავ-მოძრავი ქონება.⁷⁵

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 13 თებერვლის განაჩენით ნ.ა გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 4041.14 ევროს 5 460 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁷⁶

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2023 წლის 16 მარტის განაჩენით მ.რ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 4 005 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁷⁷

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 12 ივნისის განაჩენით ა.კ და სხვები გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 314 173.45 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვათ დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ძვირადღირებული ავტომობილი.⁷⁸

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 26 ივნისის განაჩენით შ.ჰ გასამართლებული იქნა 3 610 434 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შეძენილი სხვადასხვა ღირებულების უძრავ-მოძრავი ქონება.⁷⁹

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის განაჩენით მ.გ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 12 500 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁸⁰

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 14 სექტემბრის განაჩენით ლ.ფ გასამართლებული იქნა თაღლითობისა და 24 180 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ქონების ჩამორთმევა გამოყენებული არ ყოფილა.⁸¹

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 სექტემბრის განაჩენით ა.ხ და ფ.ს გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 306 314 ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვათ 5 080 ევრო და 68 195 აშშ დოლარი.⁸²

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ოქტომბრის განაჩენით ე.ჯ და ეკ.ჯ გასამართლებული იქნენ თაღლითობისა და 1 898 880 ლარის, 39 550 ევროს და 9 000 აშშ დო-

⁷⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივლისის №1/1832-22 განაჩენი.

⁷⁵ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 08 სექტემბრის №1/3065-20 განაჩენი.

⁷⁶ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 13 თებერვლის №1/3423-22 განაჩენი.

⁷⁷ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2023 წლის 16 მარტის №1ბ/2124-22 განაჩენი.

⁷⁸ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 12 ივნისის №1/1579-23 განაჩენი.

⁷⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 26 ივნისის №1/3114-23 განაჩენი.

⁸⁰ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის №1/2476-22 განაჩენი.

⁸¹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 14 სექტემბრის №1/3555-22 განაჩენი.

⁸² თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 სექტემბრის №1/2860-23 განაჩენი.

ლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვათ ფულადი თანხები და სხვადასხვა ღირებულების უძრავ-მოძრავი ქონება.⁸³

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 დეკემბრის განაჩენით ალ.ბ გასამართლებული იქნა 102 000 აშშ დოლარის უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისათვის. დამატებით სასჯელად ჩამოერთვა დანაშაულებრივი გზით შექმნილი სხვადასხვა ღირებულების სამი უძრავი ქონება.⁸⁴

7. დასკვნა

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ დანაშაულთან, მათ შორის ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლაში, დანაშაულებრივი ქონების მოძიება, დაბრუნება და კონფისკაცია ერთ-ერთი ყველაზე აუცილებელი და ეფექტიანი ინსტრუმენტია.

მხოლოდ ტრადიციული მიდგომა, რაც პირის გასამართლებით და მისთვის თუნდაც თავისუფლების აღკვეთის სახით მკაცრი სისხლისსამართლებრივი სასჯელის შეფარდებით შემოიფარგლება, ასეთი დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლას ეფექტურობას უკარგავს.

დამნაშავეთა სამყაროს უნდა გაეგზავნოს მკაფიო გზავნილი, რომ დანაშაულს, მათ შორის ორგანიზებულ ტრანსნაციონალურ დანაშაულს, მოგება არ მოაქვს (**crime doesn't pay**).

კვლევისას გამოიკვეთა, რომ სსკ-ის 52-ე მუხლი (ქონების ჩამორთმევა), თანხვედრაშია თანამედროვე საერთაშორისო გამოცდილებასთან და იგი დამატებითი სასჯელის სახით ძირითად სასჯელთან ერთად გამოიყენება საერთო სასამართლოების მიერ, თუმცა სასამართლო პრაქტიკა ამ ეტაპზე მწირია.

ცენტრალიზებული სახით ინსტიტუციური დანაყოფი, რომელიც პერიოდულად გაანალიზებს დანაშაულის, მათ შორის ორგანიზებული ტრანსნაციონალური დანაშაულის შედეგად დაგროვებული ქონების მასშტაბების, მისი მოძიების, დაბრუნების და კონფისკაციის მიმართულებით სამართლადამცავი უწყებების საქმიანობის ეფექტურობას, ამ ეტაპზე არ არსებობს და ამ ფუნქციას ითავსებს საქართველოს პროკურატურა.

კვლევამ აჩვენა, რომ დანაშაულებრივი ქონების დაბრუნების (**ASSET RECOVERY**) მიმართულებით როგორც საერთაშორისო, ისე ცალკეულ სახელმწიფოებში, უკვე დაგროვილია ათწლეულების ინსტიტუციური გამოცდილება.

შესაძლებელია, **ASSET RECOVERY**-ის ფუნქციით აღჭურვილი დანაყოფი შეიქმნას საქართველოს პროკურატურის სისტემაში, რომელთანაც ფუნქციურად ყველაზე ახლოს დგას ეს მნიშვნელოვანი საკვანძო სამართლებრივი მექანიზმი.

ასევე აუცილებელია სათანადო ყურადღება გამახვილდეს დაყადაღებული დანაშაულებრივი ქონების ეფექტურ მართვაზე (**ASSET MANAGEMENT**).

სამართლადამცავი ორგანოებისგან დამოუკიდებლად უნდა შეიქმნას ინსტიტუცია, სადაც სრულად თავს მოიყრის დაყადაღებული დანაშაულებრივი ქონება და ყველა აუცილებელი ძალისხმევა იქნება მიმართული იქეთკენ, რომ მაქსიმალურად შენარჩუნებული ასეთი ქონების ღირებულება, რათა მომავალში კრიმინალური აქტივი გამოყენებული იქნეს ორგანიზებული ტრანსნაციონალური დანაშაულის შედეგად სახელმწიფოს, კერძო სექტორისა და მოქალაქეებისთვის მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებლად.

⁸³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ოქტომბრის №1/3091-22 განაჩენი.

⁸⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 დეკემბრის №1/2716-23 განაჩენი,

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კონსტიტუცია, 24/08/1995.
2. ორგანული კანონი პროკურატურის შესახებ, 30/11/2018.
3. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, 24/08/1999.
4. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997.
5. ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის 2021-2024 წწ. ეროვნული სტრატეგია, გვ. 2, <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5256554?publication=0>> [03.08.2024].
6. საქართველოს პროკურატურის 2022-2027 წწ. სტრატეგია, გვ. 37, <<https://pog.gov.ge/uploads/7f5da215-saqarTvelos-prokuraturis-2022-2027-wlebis-strategia.pdf>> [03.08.2024].
7. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2023 წლის 26 იანვრის N19 ბრძანება <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/87634?publication=17>> [05.08.2024].
8. ვაჩიშვილი ალ., ნარკვევები ქართული სამართლის ისტორიიდან, ტ. I, თბ., 1946, 119.
9. დოლიძე ის. (შემდგ.), ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. 2, თბ., 1965, 142.
10. უგრეხელიძე მ., ბრალი საფრთხის დელიქტებში, თბ. 1982, 60.
11. ჯავახიშვილი ივ., თხზულებანი 12 ტომად, ტომი 7, თბ., 1984, 225, 230-231.
12. გოძიაშვილი ი., კრიმინოლოგია, თბ. 1998, 179.
13. წულაია ზ., კრიმინოლოგია (ზოგადი ნაწილი), თბ., 2003, 224.
14. ავანესოვი გ.ა. (რედ.), კრიმინოლოგია, თბ., 2007, 570.
15. ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილის მიმოხილვა (მერვე გამოცემა), თბ., 2010, 293.
16. შალიკაშვილი მ., კრიმინოლოგია, თბ., 2011, 84.
17. ნაჭყებია გ. (რედ.), ორგანიზებული დანაშაულის თანამედროვე გამოვლინებების კრიმინალიზაციისა და სამართალმეფარდების პრობლემები ქართულ სისხლის სამართალში, თბ., 2012, 22.
18. დემეტრაშვილი ა., საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი (თავი მეორე), თბ., 2013, 203.
19. დავითაშვილი გ., გიორგი ბრწყინვალის ძეგლის დადება (კომენტარები), თბ., 2018, 69-70.
20. თუმანიშვილი გ., ჯიშკარიანი ბ., შრამი ე., ევროპული და საერთაშორისო სამართლის ზეგავლენა ქართულ სისხლის საპროცესო სამართალზე, თბ., 2019, 800-801.
21. ლოლაძე ბ., ფირცხალაშვილი ა., ძირითადი უფლებები – კომენტარი, თბ., 2023, 497.
22. Shelley L., Transnational Organized Crime and Seized Assets: Moral Dilemmas Concerning the Disposition of the Fruits of Crime, 7 Maastricht J. Eur. & Comp. L., 2000, 35.
23. Zagaris B., U.S. International cooperation against Transnational organized crime, 44 Wayne L. Rev., 1998, 1402.
24. Ciopec F., Compatibility of Romanian legislation with the UN convention against transnational organized crime, 39 Zbornik Radova, 2005, 213.
25. Orlovskaya N., Stepanova J., Confiscation of Proceeds and Property Related to Crimes: International standards and the ECHR practice, 10 Juridical Trib., 2020, 499-502.
26. Borgers M.J., Moors J.A., Targeting the proceeds of crime: Bottlenecks in International Cooperation, 15 Eur. J. Crime Crim. L. & Crim. Just., 2007, 1.
27. Ciklauri-Lammich E., Menschenraub, ein blühendes Gewerbe in der Kaukasusregion, Monatshefte für Osteuropäisches Recht, Hrsg. Dr. Günter Tontsch., Hamburg 2000, 2-9.
28. Ciklauri-Lammich E., The Problem of Crime between Late Migrants from ISC in Germany, Georgian Lawyers, Tiflis 2001, 45-51.
29. Ciklauri-Lammich E., Letizia P., Bekämpfung des ungesetzlichen Umsatzes und Konsums von Drogen auf dem Gebiet der russischen Föderation, in Prawo i Politika, St. Petersburg 2002, 29-34.
30. Internationale Organisierte Kriminalität (Hrsg. Prof. Dr. Ulrich Sieber. Carl Heymanns Verlag KG), Köln. Berlin. Bonn. München, 1996, 6-8.

31. White paper on best practices in Asset Recovery, 1, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].
32. The EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0170&qid=1632306192409>> [03.08.2024].
33. UNODC about transnational organized crime <<https://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>> [03.08.2024].
34. Global Financial Integrity about transnational organized crime <<https://gfintegrity.org/issue/transnational-crime>> [03.08.2024].
35. White paper on transnational organized crime (2015) 7, <<https://edoc.coe.int/en/organised-crime/6837-white-paper-on-transnational-organised-crime.html>> [24.01.2023].
36. EU SOCTA 2021 – Serious and Organized Crime Assessment Report, <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf> [03.08.2024].
37. Mapping the Risk of Serious and Organized Crime Infiltrating Legitimate Businesses, <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ab3534a2-87a0-11eb-ac4c-01aa75ed71a1/language-en>> [24.01.2023].
38. The EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0170&qid=1632306192409>> [03.08.2024].
39. EU SOCTA 2021 – serious and organized crime assessment report, <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf> [03.08.2024].
40. Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (Carin Manual), 5, <<https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/White-paper-on-best-practices-in-asset-recovery-NIPO-126-12-071-X.pdf>> [05.08.2024].
41. Directive (EU) 2024/1260 of the European parliament and of the council on asset recovery and confiscation <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj>> [05.08.2024].
42. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 02 ივლისის № 1/2/384 გადაწყვეტილება, II-2, <<https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=291>> [03.08.2024].
43. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 08 სექტემბრის №1-1024/21 განაჩენი.
44. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 01 ნოემბრის №1-181/21 განაჩენი.
45. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 19 აპრილის №1-453 /22 განაჩენი.
46. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 30 მაისის №1-711/23 განაჩენი.
47. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 აპრილის №1/328-23 განაჩენი.
48. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ივლისის №1/659-23 განაჩენი,
49. ზუგდიდის რაიონული სასამართლოს 2023 წლის 26 აპრილის №1/632-22 განაჩენი.
50. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 29 ოქტომბრის №1/3934-21 განაჩენი.
51. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 10 ნოემბრის №1/1044-21 განაჩენი.
52. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მარტის №1/3944-20 განაჩენი.
53. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 08 ივნისის №1/4152-20 განაჩენი.
54. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აპრილის №1/996-21 განაჩენი.
55. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 მაისის №1/4697-20 განაჩენი.
56. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 14 აპრილის №1/4744-20 განაჩენი.
57. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 23 აგვისტოს №1/3611-21 განაჩენი.
58. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 26 აპრილის №1/4535-20 განაჩენი.
59. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 11 ოქტომბრის №1/4280-21 განაჩენი.
60. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 01 ოქტომბრის №1/4171-21 განაჩენი.

61. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 27 ივლისის №1/3434-21 განაჩენი.
62. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 02 მაისის №1/4804-21 განაჩენი.
63. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 31 მაისის №1/1434-22 განაჩენი.
64. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივნისის №1/1233-22 განაჩენი.
65. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 26 აპრილის №1/696-21 განაჩენი.
66. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 21 ივნისის №1/5434-21 განაჩენი.
67. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 12 აპრილის №1/2181-21 განაჩენი.
68. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 13 აპრილის №1/1708-22 განაჩენი.
69. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 20 ივლისის №1/1832-22 განაჩენი.
70. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 16 მარტის №1/4855-19 განაჩენი.
71. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 08 სექტემბრის №1/3065-20 განაჩენი.
72. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 14 თებერვლის №1/3270-21 განაჩენი.
73. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 11 ივლისის №1/3631-22 განაჩენი.
74. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 23 მაისის №1/2638-22 განაჩენი.
75. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 04 მაისის №1/292-22 განაჩენი.
76. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 25 მარტის №1/3845-21 განაჩენი.
77. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 04 დეკემბრის №1/2716-23 განაჩენი.
78. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 სექტემბრის №1/2860-23 განაჩენი.
79. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 07 ივლისის №1/2951-23 განაჩენი.
80. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 09 ნოემბრის №1/1578-23 განაჩენი.
81. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 12 ივნისის №1/1579-23 განაჩენი.
82. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 26 ივნისის №1/3114-23 განაჩენი.
83. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 27 დეკემბრის №1/529-22 განაჩენი.
84. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 11 ივლისის №1/2476-22 განაჩენი.
85. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2023 წლის 16 მარტის №1ბ/2124-22 განაჩენი.
86. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 13 თებერვლის №1/3423-22 განაჩენი.
87. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 14 სექტემბრის №1/3555-22 განაჩენი.
88. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 06 ოქტომბრის №1/3091-22 განაჩენი.